

για βώπες και μελανουρόδιχτα για μελανούρια 'Ερεικ. Συ-
χνηοπαίρνεις τσι τσι 'ούπες' 'αρέσουσί σου Νάξ. ('Απύρανθ.)
Μόνο γ-γούπ-πες ήφερεν ή τράτ-τα Κώς (Καρδάμ.)
"Ομορφησ-σουπ-πάμ βοὺ κάμνει ή γούπ-πά βραστή!
(όμορφησ = εὐγεστον) αὐτόθ. "Εμ' παδά, σὰν τήβ-βώπ-
παν (ἐπὶ γυναικός, εἶναι παχεῖα ὡς ή γῶπα) Κύπρ. 'ῶπα
φρυμ-μένη (γῶπα τηγανισμένη) Μαρτ. || "Ἀσμ.

Νά 'ταν ή θάλασσα κρασί και τὸ καράβι κοῦπα
και τὸ πουλί, ὅπ' ἀγαπῶ, τηγανισμένη γούπα
Θήρ.

Θαλασσινὸ βαρβούνι μου κι ὀλόχρυσή μου βοῦπα,
κοδὸ νὰ στέκετ' ή φιλιὰ κι ὁ λόγος, ἀπὸ σου 'πα;
(κοδὸ = ἄραγε) Κρήτ. Συνών. γι α λ ί τ η ς 2, μ π ο υ-
ρ ο ὄ κ ι ο, σ κ α τ ζ ο γ ω π ί. 2) Μεταφ., ὑπόλειμμα σιγα-
ρέτου σύννηθ. : Μαζεύει γῶπες ἀποχάμον και τίς καπνίζει
'Αθῆν. Συνών. ἀ π ο τ σ ί γ α ρ ο, μ α ρ ί δ α, τ σ ι π ο ὄ ρ α.

γωπαδουλάκι τό, ἐνιαχ. γωπαουλάκι Κάμπ. (Μεσο-
χώρ.)

'Εκ τοῦ οὗς. γ ὠ π α κατὰ διπλοῦν ὑποκορ.

'Η μικρὰ γῶπα ἐνθ' ἀν. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ω π α ρ έ λ ι.

γωπάκι τό, κοιν. γουπάκι Δονοῦς. Σῦρ. κ.ά. γουπάξ'
Προπ. (Πέραμ.) γουπάτθι Τῆν. ('Ιστέρν.) γουπ-πάτθι Κάμπ.
Κάσ. Κῶς Λέρ. Νίσυρ. κ.ά.

'Υποκορ. τοῦ οὗς. γ ὠ π α.

'Η μικρὰ γῶπα κοιν. : "Εχω πιάσει κᾶτι γωπάκι με τ'
ἀγκίστρι Πελοπν. (Γαργαλ.) Συνών. βλ. εἰς λ. γ ω π α-
ρ έ λ ι.

γωπάλι τό, ἐνιαχ. γουπάλι Κυκλ.

'Εκ τοῦ οὗς. γ ὠ π α διὰ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ά λ ι.

Γ ω π ά κ ι, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἀν.

γωπάρα ή πολλαχ. βωπάρα 'Ερεικ. γουπ-πάρα Κάσ.
Κῶς Νίσυρ. Σύμ. κ.ά. γουπάα Σαμοθρ.

Μεγεθ. τοῦ οὗς. γ ὠ π α διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -ά ρ α.

1) 'Η μεγάλη γῶπα πολλαχ. : "Επιασα και δυὸ βωπάρες
και τίς ἔβαλα 'ς τή 'στιὰ νὰ ψηθοῦνε ('στιὰ=ἐστία) 'Ερεικ.
Εἴβανα με τὰ δίχτυα σήμια γουπαίς (ἀνέσυρα με τὰ δίχτυα
σήμερον μεγάλες γῶπες) Σαμοθρ. 2) Μεταφ., μεγάλον ὑπό-
λειμμα σιγαρέτου σύννηθ.

γωπαρέλα ή, Πελοπν. (Γαργαλ. Μεσσην. Πυλ. Τρι-
φυλ.) γουπαρέλα Στερελλ. (Μύτικ.) βωπαρέλ - φα 'Απουλ.
(Στερνατ.)

'Εκ τοῦ οὗς. γ ω π α ρ έ λ ι κατὰ τύπ. μεγεθ.

Μεγάλο γ ω π α ρ έ λ ι, τὸ ὅπ. βλ. ἐνθ' ἀν. : Σήμερα ἔφησα
γωπαρέλες και θά φάου με τὴν ψυχή μου Πελοπν. (Γαργαλ.)

γωπαρέλι τό, Πελοπν. (Γαργαλ. Πυλ. Τριφυλ. κ.ά.)
'Υποκορ. τοῦ οὗς. γ ω π ά ρ ι διὰ τῆς παραγωγ. καταλ.
-έ λ ι.

Μικρὰ γῶπα ἐνθ' ἀν. : "Ερριξε ὁ Κουφοδημήτρης δυνα-
μίτη 'ς τή θάλασσα κ' ἔβγαλε πέντε ὀκάδες γωπαρέλια Πε-
λοπν. (Γαργαλ.) Συνών. γ ω π α δ ο υ λ ά κ ι, γ ω π ά κ ι,
γ ω π ά λ ι, γ ω π ά ρ ι, γ ω π ί 1, γ ω π ί δ ι, γ ω π ί-
τ σ α, γ ω π ί τ σ ι, γ ω π ο ὄ δ ι, γ ω π ο ὄ λ α, σ κ ά-
τ ζ ι κ α ς, σ κ α τ ζ ο γ ω π ί.

γωπάρι τό, ἐνιαχ.

'Υποκορ. τοῦ οὗς. γ ὠ π α διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -ά ρ ι.
Μικρὰ γῶπα ἐνιαχ. Συνών. εἰς λ. γ ω π α ρ έ λ ι.

γῶπαρος ὁ, πολλαχ. βῶπαρος 'Ερεικ. Κέρκ. Μαθράκ.
'Οθων. Παξ.

'Εκ τοῦ οὗς γ ὠ π α και τῆς παραγωγ. καταλ. -α ρ ο ς.

'Η μεγάλη γῶπα ἐνθ' ἀν. : "Επιακε ὁ Τάτσης τοῦ Μπουρ-
τουλή πέδε γῶπαρους με τὸ καλάμι (ἀγκίστρι, καθετή)
'Οθων.

γωπί τό, 'Ιθάκ. βωπί 'Αντίπαξ. 'Ερεικ. Κέρκ. Μαθράκ.
'Οθων. Παξ. γουπί 'Ανάφ. 'Ηράκλ. Λῆμν. Μῆλ. Πάτμ. Σάμ.
Σῦρ. γουπ-πί Κίμωλ. γουπ-πί Κουφονήσ. Κῶς Λέρ. Νί-
συρ. κ.ά.

'Υποκορ. τοῦ οὗς. γ ὠ π α.

1) Μικρὰ γῶπα ἐνθ' ἀν. : Πᾶρε κανέναγ - γουπ-πὶν νὰ
κάμωμεδ - δόλωμα Κῶς Δὲ σοῦ πέρ' σσεψε ἕνα βωπί νὰ
μοῦ δώκης και μένα; 'Ερεικ. Χτυπᾷ ὁ ψαράς τὴ θάλασσα μ'
ἕνα ξύλο και τὰ γουπιὰ φοβισμένα τρυπώνουν 'ς τὸ δίχτυ
Πάτμ. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ω π α ρ έ λ ι. 2) Τρόπος ἀλιείας
τῆς γῶπας Πάτμ.

γωπίδι τό, πολλαχ. βωπίδι 'Αντίπαξ. 'Ερεικ. Κέρκ.
Μαθράκ. 'Οθων. Παξ. γουπίδι Προπ. (Μαρμαρ.)

'Υποκορ. τοῦ οὗς. γ ὠ π α διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -ί δ ι.

Μικρὰ γῶπα ἐνθ' ἀν. : Ρίχνανε τὰ φανὰ δίχτυα με τὴ
βάρκα και πιάνανε γουπίδια, διάφορα ψάρια (φανὰ = ἀραιὰ)
Προπ. (Μαρμαρ.) 'Αδὺς γιὰ βῶπα μεάλη τοῦ δῶκανε ὅλα
τὰ ἀποδιαλέουρα, κᾶτι βωπίδια κι ὅ,τι ἄλλο ἦτανε γιὰ τὰ
γατσίνια (ἀποδιαλέουρα = ἀποδιαλεγμένα, δευτέρως ποιό-
τητος, γατσίνια = γαττάκια) 'Ερεικ. Συνών. βλ. εἰς λ.
γ ω π α ρ έ λ ι.

γωπίτσα ή, πολλαχ. βωπίτσα 'Αντίπαξ. 'Ερεικ. Κέρκ.
Μαθράκ. 'Οθων. Παξ. γωπ-πίτσα Μεγίστ. κ.ά.

'Υποκορ. τοῦ οὗς. γ ὠ π α διὰ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ί τ σ α.

Μικρὰ γῶπα ἐνθ' ἀν. : Βωπίτσα εἶχε αὐτὴ ή βουρλωτιά
και χάσαμε τὸ ἐξοδό μας (βουρλωτιά=ρῖψις δυναμίτιδος εἰς
τὴν θάλασσαν) 'Ερεικ. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ω π α ρ έ λ ι.

γωπίτσι τό, ἐνιαχ. βωπίτσι 'Αντίπαξ. 'Ερεικ. Κέρκ.
Μαθράκ. 'Οθων. Παξ.

'Υποκορ. τοῦ οὗς. γ ὠ π α διὰ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ί τ σ ι.

Μικρὰ γῶπα ἐνθ' ἀν. : Τὰ γωπίτσια πού 'φερες νὰ τὰ
δώκης 'ς τὰ γατσίνια (= γαττάκια) 'Ερεικ.

γωπόγονος ὁ, ἐνιαχ. γουπόγωνος Σῦρ.

'Εκ τῶν οὗς. γ ὠ π α και γ ὀ ρ ο ς.

Αἱ πολὺ μικρὰ γῶπαι μετὰ τὴν ἐκκόλαψίν των ἐνθ' ἀν.

γωπόδιχτο τό, Κύθηρ. Σῦρ. βωπόδιχτο 'Ερεικ. Κέρκ.
Μαθράκ. 'Οθων. Παξ. γωπ-πόδιχτο Νίσυρ. Πάτμ. γου-
πόδιχτο 'Ανδρ. (Κόρθ.) Κύθν. Πάρ. (Νάουσ. κ.ά.) Σῦρ.
Ψαρ. γουπ-πόδιχτο 'Αστυπ. Δονοῦς. Κάλυμν. Κῶς Λέρ.
Σύμ. κ.ά. γουπ-πόδιχτο Κάμπ. Κάσ. γουπόδιχτου 'Αλόνν.
Θράκ. ('Ηρακλίτς.) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Σάμ. Ψαρ. γουπό-
δεχτο Τῆν. ('Ιστέρν.)

Ἐκ τῶν οὖς. γ ὦ πα καὶ δ ί χ τ υ.

Δίκτυον κατάλληλον πρὸς ἀλιεύειν γώπας ἐνθ' ἄν. : Τὸ γουπάτιδι πιάνεται μετὰ τὸ δίχτυ, μετὰ τὴν τράτα καὶ μετὰ τὸ γουπόδεχτο Τῆν. (Ἰστέρν.) Ἐρρίξαμε τὰ βωπόδιχτα κ' ἐπιμάκαμε δέκα κίλα βῶπες (κίλα = κιλά) Ἐρεικ. Νὰ μᾶς κρήνης βοῖο φέξη, νὰ πᾶμε ν' ἀσ'κώσωμε τὰ βωπόδιχτα (νὰ μᾶς μιλήσης προτοῦ ξημερώσῃ, νὰ πᾶμε νὰ σηκώσωμε τὰ γωπόδιχτα) αὐτόθι. Συνών. ἀ θ ε ρ ι ν ὀ δ ι χ τ ο, ἀ φ ρ ὀ δ ι χ τ ο.

γωποκόφινο τό, Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Τριφυλ. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὖς. γ ὦ πα καὶ κ ο φ ί ν ι.

Εἶδος ἀλιευτικοῦ κύρτου διὰ τοῦ ὁποίου ἀλιεύουν τὰς γώπας.

γωπολόγος ὁ, Α. Καρκαβίτσ., Ν. Ἑστ. 21 (1937), 430 γωπολόος Α. Καρκαβίτσ., Ν. Ἑστ. 21 (1937), 101.

Ἐκ τοῦ οὖς. γ ὦ πα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λ ὀ γ ο ς, περὶ τῆς ὅπ. βλ. Γ. Χατζιδ., Ἀθηνᾶ 22 (1910), 247.

Ὁ ἀλιεύων γώπας, ὁ εἰδικὸς διὰ τὴν ἀλιεῖαν γωπῶν ἐνθ' ἄν. : Συχνὰ παίρνανε μαζί τους καὶ κανένα γωπολόγο καὶ

ρίχνανε τὸ παραγάδι μετὰ τὴν βάρκα Α. Καρκαβίτσ., Ν. Ἑστ. 21 (1937), 430.

γωπούδι τό, ἐνιαχ. γουπούδ' Θάσ. Λῆμν. Σαμοθρ.

Ἐκ τοῦ οὖς. γ ὦ πα καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ο ὑ δ ι.

Γ ω π ἄ κ ι, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν. : Ξήβανα σήμια γουπούδια (ἀνέσυρα σήμερα γωπάκια) Σαμοθρ. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ω π α ρ ἔ λ ι.

γωπούλα ἡ, ἐνιαχ. βωπούλα Ἀντίπαζ. Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Ὁθων. Παζ.

Ἐκ τοῦ οὖς. γ ὦ πα καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ο ὑ λ α.

Γ ω π ἄ κ ι, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν. : Δὲ γατεβαίνεις 'ς τὸ πόρτο νὰ πᾶμε γιὰ καμμιὰ βωπούλα μετὰ τὴν βάρκα; (πόρτο = λιμάνι) Ἐρεικ. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ω π α ρ ἔ λ ι.

γωπουλάκι τό, ἐνιαχ. βωπουλάκι Ἀντίπαζ. Ἐρεικ. Κέρκ. Μαθράκ. Ὁθων. Παζ.

Ἐκ τοῦ οὖς. γ ω π ο ὑ λ α καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ά κ ι.

Ἡ πολὺ μικρὰ γ ὦ πα, τὸ γ ω π ἄ κ ι ἐνθ' ἄν. : Ἐνα τότσο βωπουλάκι ἐπούλυνε 'ς τὸ πόρτο ὁ Τάτσης τοῦ Μπουρτουλῆ (τότσο = πολὺ μικρὸ) Ὁθων.

Δ

Δ, δ, δέλτα, τὸ τέταρτον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, βλ. λ. δέλτα.

δ. 1) Διατηρεῖ τὴν ἀρχαίαν προφορὰν προηγουμένου τοῦ ν: ἀνδρας) ἀνδρας, δένδρον) δένδρο, ἐνδεκα) ἐνδεκα, μάνδαλο) μάνδαλο. Διὰ τὴν προφορὰν τοῦ φθόγγου βλ. Γ. Χατζιδ., Ἀκαδ. Ἀναγν. 1², 18 κ.εξ. Ἀνθ. Παπαδόπ., Λεξικογρ. Δελτ. 3 (1941), 6. Γ. Κουρμούλ., Ἀθηνᾶ 53 (1949), 79. **2)** Ἀκούεται ἐπίσης ὡς d, διαλεκτικῶς, εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰς τὸ μέσον λέξεως εἰς μερικὰ ἰδιώματα, τὰ ὅποια ὑπέστησαν ξενικὴν ἐπίδρασιν: δαγκάνω) δαγκάνω, δάσκαλος) δάσκαλος, δέκα) δέκα, καρδιά) καρδιά, φοράδα) φοράδα, ἀπίδι) ἀπ-πίδι. Πβ. R. Dawkins, Asia Minor 49, 66, 75, 77 Ἀνθ. Παπαδόπ., Γραμμ. βορ. ἰδιωμ., 30 G. Rohlf, Histor. Gramm. Unterital. Gräz., 51. **3)** Ἀποβάλλεται διαλεκτικῶς α) ἐν μέσῳ λέξεως εὐρισκόμενον μεταξὺ φωνηέντων: ἀδελφός) ἀεφός, ἀδικος) αἰκος, ἀκρίδα) ἀκρία, γάιδαρος) γάαρος, ξόδι) ξόι. Πβ. Γ. Χατζιδ., MNE 2, 418 κ.εξ. K. Dieterich, Südl. Sporaden, 78 X. Παντελίδ., Φωνητ., 32 Δ. Οἰκονομίδ., Γλωσσικ. ἰδιωμ. Ἀπεράθ. Νάξ., 226 Α. Tsopanakis, Phonét., 88 M. Μιχαηλίδ.-Νουάρ., Ἀθηνᾶ 55 (1952), 24 Θ. Κωστάκ., Γραμμ. Τσακων., 46 Α. Καραναστ., Φωνητικ. ἰδιωμ. Κῶ, 52 K. Μηνᾶ, Ἰδιωμ. Καρπ., 31. **β)** Ἐν ἀρχῇ λέξεως: δαίμονας) αἰμόνας, δάφνη) ἀφνη, δάκρυον) ἀκρυο, δώνω) ὶν-νω. Ἡ ἀποβολὴ αὕτη προκαλεῖται ἐν συνεκφορᾷ, προηγουμένης λέξεως ληγούσης εἰς φωνῆεν: τὸ δαμάλι) τό' αμάλι, ἢ δάφνη) ἢ ἀφνη, νὰ δώνω) νὰ ὶνω. Πβ. X. Παντελίδ., ἐνθ' ἄν., 32 Α. Τσοπανάκ., Ἰδιωμ. Χάλκ., 27 M. Μιχαηλίδ.-Νουάρ., ἐνθ' ἄν., 24 K. Μηνᾶ, Ἰδιωμ. Καρπ., 31. **γ)** Ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ρ: δρεμόνι) ρεμόνι, δρακοντιά) ρακοντιά, δρυμός) ζυμός. Πβ. Θ. Κωστάκ., ἐνθ' ἄν., 46. **4)** Πρὸ τοῦ συνιζανο-

μένου ι τρέπεται μετ' αὐτοῦ α) εἰς j: διαβάζω) jaβάζω, διάβολος) jáβολος, ἀλυσίδα) ἀλυσίja, δεινράδια) δεινράja. Πβ. Dawkins, ἐνθ' ἄν. 75 κ.εξ. D. Oekonomid., Lautlehre, 118 Α. Τσοπανάκ., ἐνθ' ἄν., 27 Σ. Καρατζ., Ὑποκορ. Κύμ., 45 κ.εξ. G. Rohlf, ἐνθ' ἄν., 51. Τὸ φαινόμενον ἤδη ἐν παπύροις τοῦ 5ου μ.Χ. αἰ. Βλ. Preisigke - Bilabel, Sammelbuch griech. Urkund. Aegypt. 3 (1929), 7033, 40, 43 - 44 (αἰνούγια ἀνδρικά δύο... λινούγια παρακκιδωτά καινούργια τρία... λινούγια ἄλλα μαλλωτά δύο), καὶ μεσ., ἰδ. Χρον. Μορ., στ. 1041 (ἐκδ. Schmitt «Ἀρματα εἶχασιν καλά, γιὰρίκια ἐφοροῦσαν») β) εἰς ζ: διάβολος) ζάβολος, διάζω) ζάζω, διαλέγω) ζαλέχον, δυό)ζό. Πβ. X. Παντελίδ., ἐνθ' ἄν., 38 R. Dawkins, ἐνθ' ἄν., 76 Θ. Κωστάκ., ἐνθ' ἄν., 50 Α. Μπούτουρ., Ἀγωγή 1,6. Ἡ τροπὴ αὕτη τοῦ δ τελεῖται κατ' ἐπέκτασιν καὶ πρὸ τῶν ἀνοικτῶν φωνηέντων: δανλός) ζανλός, δάγκωμα) ζάγκωμα, δοντάγρα) ζοντάγρα, δέρονω) ζέρονω. Πβ. X. Παντελίδ., ἐνθ' ἄν., 38 Α. Μπούτουρ., ἐνθ' ἄν., 7. γ) εἰς τζ: διάβολος)τζάβολος, διάκονος)τζάκονος, διάστερο)τζάστερο. Πβ. K. Foy, Lauts. griech. Vulgärspr., 55. **5)** Τρέπεται διαλεκτικῶς εἰς τοὺς συγγενεῖς φθόγγους: α) θ: ἀκρίδα) ἀκρίθα, καλαπόδι) καλαπόθι, λαμπάδες) λαμπάθες, συνείδησις) συνείθηση. Πβ. Γ. Χατζιδ., MNE 2, 421 K. Dieterich, ἐνθ' ἄν., 77 X. Παντελίδ., ἐνθ' ἄν., 38. Τὴν αὐτὴν τροπὴν ὑφίσταται καὶ εἰς τὰ βόρ. ἰδιώμ., ὅταν εὐρίσκεται πρὸ ἀποβαλλομένου ι: βόιδι) βόιθ, δικέλλι) θ'κέλλ', δικράνι) θ'κράν', λουλούδι) λουλούθ', σκιάδι) σκιάθ'. Πβ. Ἀνθ. Παπαδόπ., ἐνθ' ἄν., 45 R. Dawkins, ἐνθ' ἄν., 91. β) διὰ τοῦ θ εἰς φ: δικέλλι) θ'κέλλ') φ'κέλλ', δικώλι) θ'κούλ') φ'κούλ'. Πβ. Ἀνθ. Παπαδόπ., ἐνθ' ἄν., 45. γ) εἰς τ: ἀπίδι) ἀπίτ', καρύδι) καρύτ', ραδίγια) ρατίγια, λειχούδης) λειχούτης. Πβ. Ἀνθ. Παπαδόπ., ἐνθ' ἄν.,

